

Yttrande

2004-08-24 Dnr A4/04

Svenska försäkringsmäklares förening
Ulvsundavägen 181
168 67 Bromma

Marknadsdomstolen
Box 2217
103 15 Stockholm

Svenska försäkringsmäklares förenings yttrande i Marknadsdomstolens ärende med dnr A4/04

Svenska försäkringsmäklares förening, Sfm, har anmodats att yttra sig över, till ärendet, bifogade yttranden och beslut från Konkurrensverket och Sveriges Försäkringsförbund.

Sfm får härmed anföra följande.

Konkurrensverket yttrande 2004-06-30, Dnr 530/2004 och Konkurrensverkets beslut, Dnr 102/2003

Konkurrensverket framhåller i sitt yttrande rörande frågan om rekommendationen är konkurrensbegränsande att "Konsumenten/försäkringstagaren får således inflytande och möjlighet att själv utvärdera mäklartjänsten och vad den kostar". Här vill Sfm inledningsvis påpeka att detta ärende så gott som uteslutande rör skadeförsäkring med näringsidkare som kunder. Då det endast är ett (1) medlemsbolag hos Sfm som förmedlar skadeförsäkringar till konsument så kan man bortse från konsumentaspekten. Däremot är det naturligtvis lika viktigt att tillvarata näringsidkares möjligheter, men näringsidkare torde väl kunna tillvarata sina intressen gentemot en försäkringsmäklare avseende bl.a. upphandling och utvärdering av tjänsten. Som Sfm redan påpekat i tidigare inlagor så handlar detta ärende om att Försäkringsförbundet genom sin rekommendation vill ändra en sedvänja där försäkringsmäklaren enligt internationell förebild erhåller sin ersättning i form av provision administrerad av försäkringsgivaren, men betald av försäkringstagaren. En företagsförsäkring har kostat lika mycket för kunden att köpa från försäkringsbolagen oavsett om försäkringen varit mäklad eller direktförsäld. Konsekvensen av att mäklad försäkring inte längre ersätts via provision riskerar att bli, enligt exempel från Finland, att kunderna tror att en försäkring köpt via mäklare blir dyrare p.g.a. mäklarens

arvodering gentemot kund. I vissa fall stämmer tyvärr denna tro om inte försäkringsbolagen räknar av, åtminstone del av, distributionskostnaden från premien vid mäklad försäkring. I ett sådant fall blir kundens premie högre i och med att denne får betala dubbel distributionskostnad. Detta leder i sin tur till att försäkringsmäklare slås ut i takt med att kundunderlaget sviktar och att försäkringsbolagen då blir mindre konkurrensutsatta.

Att Försäkringsförbundets rekommendation skulle vara en förutsättning för att mäklarnas kunder ska få inflytande och möjlighet att utvärdera mäklartjänsten stämmer inte heller. Mäklarens ersättningssystem är ingen hemlighet för kunderna och vore kunderna missnöjda med dagens system så skulle antalet mäklade försäkringar inom skadeförsäkringsområdet naturligtvis inte vara så omfattande som det är idag.

Däremot vill Sfm ånyo poängtera att frågan om transparens avseende priset på tjänster förvisso är mycket viktigt, men om en sådan inte genomförs på en bredare front inom skadeförsäkringsområdet så blir kundens möjligheter att utvärdera upphandling av försäkring mycket begränsade. I lagen om försäkringsmäklare ges kunder en möjlighet att erhålla information om mäklarens provision och likartade möjligheter ges i förslaget till ny försäkringsförmedlarlag. En motsvarande möjlighet saknas för kunder som vill jämföra vad mäklaren kostar med vad försäkringsbolagens egna distributionskanaler kostar. Man får i detta sammanhang inte glömma att prisinformationslagen endast omfattar prisinformation till konsumenter.

Konkurrensverket framhåller vidare i sitt yttrande att det torde saknas rättsliga förutsättningar för Marknadsdomstolen att ålägga efterlevnad av rekommendationen i ett ärende om överklagande av beslut om icke-ingripandebeslut. Sfm vill dock påtala att i det ärende som nu prövas av Marknadsdomstolen även inbegrips beslut av Konkurrensverket med Dnr 102/2003 av vilket framgår att ”om Konkurrensverket i ett visst fall beslutar att inte meddela ett åläggande får Marknadsdomstolen enligt Konkurrenslagen göra det på talan av ett företag som berörs av den påtalade överträdelsen”. Då Sfm:s medlemmar i allra högsta grad berörs av att försäkringsbolagen slutar betala ut provision så framhåller Sfm att de försäkringsbolag som träffas av rekommendationen och som enligt Sfm:s mening, enligt ärende med Dnr 102/2003, kränker konkurrensen på skadeförsäkringsmarknaden genom att upphöra med att betala provision till försäkringsmäklare inte tillåts agera i enlighet med rekommendationen.

Vad gäller Konkurrensverkets uppfattning att de i sin bedömning endast beaktar nationell rätt så finner inte Sfm att det är möjligt för en myndighet i ett medlemsland inom EU att fatta beslut som inte är förenliga med EG-fördraget.

Slutligen när det gäller Konkurrensverkets uppfattning att avgörandet av den finska konkurrensmyndigheten inte skulle vara relevant i detta fall vill Sfm anföra att den svenska ersättningsmodellen förvisso inte reglerats i uttryckligt avtal mellan försäkringsmäklarna och försäkringsbolagen, men de följer en väl etablerad sedvänja som utvecklats sedan lagen om försäkringsmäklare trädde ikraft den 1 januari 1990 vilken är refererad i Sfm:s yttrande till Konkurrensverket daterat 2003-10-20 s 1 och 2. Där framgår bl.a. att försäkringsbolagen framhållit att mäklarens rätt till provision grundar sig på det arbete mäklaren tillhandahåller försäkringsbolaget i form av alternativ distribution m.m. och om mäklarens arbete endast omfattar en begränsad förmedlingstjänst så skulle rätten till provision antingen falla bort eller kraftfullt reduceras. Denna uppfattning har tillämpats under ett stort antal år varför sedvänjan är klar och tydlig. Därav följer att det finska avgörandet är högst relevant i detta fall.

Sveriges Försäkringsförbunds yttrande 2004-07-02

Provisionsnivåer

Försäkringsförbundet anför att det inte har förekommit något samarbete mellan försäkringsbolagen om provisionernas storlek. Detta påstående stämmer inte generellt sett eftersom, vilket Sfm påvisat i tidigare inlagor i ärendet, de försäkringsbolag som dominerar den svenska skadeförsäkringsmarknaden konsekvent tillämpat samma provision för skadeförsäkringsmäklare. Trots att Försäkringsförbundet först påstår att storleken på provisionerna skiljer sig åt så anför de ”En huvudförklaring till att provisionerna kommit att bli relativt lika mellan bolagen kan i hög grad förklaras av att mäklare som vänder sig till ett försäkringsbolag ofta kräver en provisionssats som överensstämmer med vad som erbjuds av andra bolag”. Detta påstående visar alltså på att försäkringsbolagen tillämpar samma provisionssats, men att den skulle krävas av mäklare är felaktigt. Att det förhåller sig på det sättet framgår tydligt av att dagen provisionssats för skadeförsäkringsbolag sänkts från 15 % av premien till 12 % av premien. Inte någon försäkringsmäklare har önskat en provisionssats på 12 %. I enlighet med vad Sfm framfört ovan finnes en väl utvecklad sedvänja avseende försäkringsmäklarnas ersättningsnivå som styrs av försäkringsbolagen.

Försäkringsförbundets hänvisning till att nettopremier ligger i linje med dagens mäklarlagstiftning saknar numera relevans eftersom den kommer att ersättas av en ny lag om försäkringsförmedling ur vilken kravet på oberoende helt utmönstras. Att Försäkringsförbundets rekommendation skulle främja mäklarnas oberoende finner Sfm felaktigt men framförallt irrelevant i dagens situation. Att just försäkringsmäklare inte ska kunna ersättas med provision när andra, t.ex. vissa förmedlare av andra finansiella tjänster och produkter arbetar mot provision finner Sfm svårt att se logiken i.

Premiepåverkan

Försäkringsförbundet skriver att premiesättningen påverkas av om en försäkring är förmedlad av en försäkringsmäklare och att försäkringsbolagen inte behöver ta ut lika hög premie vid en mäklad affär. För det första tar bolaget samma premie vid mäklad affär när mäklaren ersätts med provision. För det andra finns det exempel på att försäkringsbolag inte tar ut en lägre premie för en försäkring som är mäklad, men där provision inte betalas ut. Mäklaren och kunden är helt utlämnad till försäkringsbolagets godtycke. Detta kan exemplifieras genom en hänvisning till de norska och finska marknaderna.

Två produktmarknader

Med hänvisning till tidigare inlagor framhåller Sfm att det i förevarande fall är fråga om en produktmarknad.

Förbundet är främmande för Sfm:s påstående om ojämnt konkurrensförhållande på en gemensam produktmarknad. Sfm har dock med stor regelbundenhet framhållit dessa missförhållanden för främst bolagens ansvariga för mäklad försäkring som är så väl medvetna om problemen att de till Sfm framhåller att det finns riktlinjer hos bolagen för att motverka det oönskade beteendet. Dessa problem har nyligen diskuterats med if, Trygg-Hansa och Länsförsäkringar.

Fortsatt mäklarverksamhet över gränserna

Försäkringsförbundet hävdar att rekommendationen leder till ett bättre läge för försäkringstagnarna. Detta saknar Försäkringsförbundet belägg för.

Dominerande ställning

Sfm har redan i tidigare inlagor påvisat att det föreligger en stor risk för att många mäklare slås ut om Försäkringsförbundets rekommendation tillåts och om försäkringsmäklarna minskar i antal så minskar möjligheterna för utländska försäkringsgivare att etablera sig i Sverige med försämrad konkurrens som följd.

Förtroendekommissionen

När det gäller Betänkandet från Förtroendekommissionen, Näringslivet och förtroendet, så är denna nu föremål för remissbehandling, vilken kan resultera i förändringar i materialet, varför det i dagsläget saknar relevans att hänvisa till den.

Förslag till tidsplan i mål A4/04

Sfm har inget att erinra mot Marknadsdomstolens förslag till tidsplan.

På Svenska försäkringsmäklares vägnar

Mats Lindkvist
Ordförande i Sfm

Kristina Hårdänge
Generalsekreterare i Sfm